

چکیده

لازمه ی قابلیت استناد در مقام اثبات دعوا یا دفاع یا به عبارتی وقتی تعارضی بین سند با سایر ادله ی اثباتی به وجود می آید، آن است که سند همواره یک دلیل کامل و یا حداقل جزء دلیل بوده و یا حداقل حاکی از دلیل دیگری از ادله ی اثبات دعوا مانند اقرار باشد، چراکه در غیر این صورت، قابل استناد نخواهد بود و ارزش استنادی نخواهد داشت. بنابراین به نظر می رسد در بحث تعارض سند با سایر ادله ی اثباتی، فقه ارزشی برای سند در برابر ادله قائل نباشد چراکه با بررسی کلام فقها در می یابیم ادله ی مورد قبول همان موارد سوگند و شهادت و ... می باشند و به نظر می رسد طبق نظر فقها، سند تاب و توان برابری نمودن با این ادله ی اشاره شده را نداشته باشد. اما با تمام این اوصاف لازم به تذکر است که بر اساس پذیرش استدلال اثبات اعتبار سند معتبر، موضوع اعتبار، نفس سند به خودی خود نمی باشد بلکه سند به عنوان وسیله ای که بیانگر علم عادی می باشد معتبر دانسته شده است. لذا هر چیز دیگری که بتواند مفید علم عادی باشد، همچون سند کتبی معتبر خواهد بود؛ چرا که ملاک اصلی اعتبار، افاده علم عادی است نه سند بودن.

کلمات کلیدی

سند رسمی، ادله اثباتی، تعارض سند با ادله